

עמדת "אמונה" ו"יד לאשה" בעניין הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין)

מ"ת-2017 (תיקון- מרשם סרבנים אינטרנטי) התשע"ח-2017

אמונה-תנועת האשה הדתית לאומית ויד לאשה מבית אור תורה סטון מבקשות להביע את עמדתן בעניין הצעת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (תיקון- מרשם סרבנים אינטרנטי) התשע"ח-2017.

חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 (להלן – החוק) הוא כלי חשוב שנתן המחוקק בידי בתי הדין הרבניים, במטרה לגרום לאכיפת פסקי דין לגירושין ומתן גט באמצעות הטלת צווי הגבלה שונים על סרבני גט.

הצעת החוק שבנדון מבקשת להוסיף על צווי ההגבלה הקבועים כיום בחוק ולהסמיך את בתי הדין הרבניים להורות על פרסום שמו ותמונתו של סרבן גט, באתר אינטרנט ייעודי שיוקדש לצורך כך, ובכך למעשה ליצור מרשם סרבנים אינטרנטי.

יש להבהיר כי כבר עתה נוהגים בתי הדין במקרי קיצון להתיר פרסום שמם ותמונתם של סרבני גט, הן באתר האינטרנט של בתי הדין והן, לבקשת צד, ברשתות החברתיות. נוהג זה אף קיבל את אישורו של בית משפט עליון בבג"צ 5185/13, פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (מיום 28/02/2017). עם זאת, השימוש בכלי זה הינו מצומצם ביותר, ואינו משקף נכונה את היקף התופעה. כך לדוגמה בשנת 2016 ניתנו סה"כ 285 פסקי דין לגירושין, אולם מס' הסרבנים שפרטיהם פורסמו באתר האינטרנט של ביה"ד עמד באותה שנה על חמישה בלבד.¹ כך גם ביחס למס' צווי הגבלה אחרים הקיימים בחוק: בשנת 2017 ניתנו סה"כ 228 צווי הגבלה אולם מס' הסרבנים שפרטיהם פורסמו באתר בית הדין הרבני עמד על שישה בלבד (ויצוין כי ארבעה מתוכם הינם בעלים של לקוחות של "יד לאישה").²

אנו סבורות, כי סרבן גט המתעמר באשתו ומסרב לתת לה גט בניגוד להחלטה שיפוטית שניתנה בעניין הרי שלא ספק נוהג באכזריות וברשעות כלפיה, ופרסום פרטיו האישיים ותמונתו הם כלי מעשי שיכול לסייע בהפעלת הלחץ המתבקש במטרה להביא לשחרור האישה מכבלי עגינותה. אמנם יש מקרים בהם פרסום פרטי סרבן הגט אינו מועיל ואף עלול לגרום לנזק, אולם הניסיון בשטח מלמד כי כלי זה הינו אפקטיבי במרבית המקרים בהם הוא מופעל ועל כן על בית הדין לעשות שימוש נרחב יותר בכלי זה, תוך הפעלת שיקול דעת זהיר בהתאם לאפקטיביות הפירסום בנוגע לכל מקרה ומקרה. בנוסף לכך, תיקון החוק יכול להואיל במאבק החשוב בסרבנות הגט, גם כצעד הרתעתי למניעת סרבנות פוטנציאלית, שכן הפרסום עצמו של מרשם סרבנים נוכחי הינו בעל אפקט פסיכולוגי מרתיע ויכול לסייע במניעת המקרה הבא של סרבנות גט.

מעבר לכך, להשקפתנו, סרבנות הגט גוררת השלכות אישיות, חברתיות ובין-אישיות קשות כלפי מסורבת הגט, שכן סרבן הגט פוגע בזכויות וחירויות בסיסיות של האשה המסורבת, ביניהן הזכות להינשא בשנית, הזכות ללדת ילדים מבלי שאלו ייחשבו כממזרים ועוד. מדובר בהחלט בהיבט משמעותי של אלימות כלפי נשים שיש לפעול כנגדו במלוא העוצמה. "המציל נפש אחת - כאילו הציל עולם מלא" אמרו חז"ל. אותן נשים כל אחת ואחת מהן היא עולם מלא ועלינו כמדינה מוטלת החובה לעשות ככל האפשר להצלתן, ואם יהיה במרשם זה בכדי לסייע למיגור התופעה – יש לתמוך בכך.

אנו סבורות כי במרבית המקרים הפעלת יד קשה כנגד סרבני גט תסייע לשחרור האשה ואף תיצר הרתעה כנגד סרבנות גט פוטנציאלית. לכן אנו קוראות לבית הדין לפעול בכלים העומדים לרשותם במטרה להביא ליישום מיטבי יותר של הסנקציות הקיימות כיום בחוק כנגד סרבני גט להגביר את השימוש בצווי ההגבלה ולהפעילם ככלי מעשי במאבק כנגד סרבני הגט.

לאור האמור, יד לאשה ואמונה תומכות בהצעת החוק ליצירת מרשם סרבנים אינטרנטי, תוך קריאה לבתי הדין לשימוש מיטבי ומעשי יותר בצווי ההגבלה הקיימים לרשותם בחוק.

¹ מתוך נתוני ביה"ד כפי שהוצגו בדו"ח מיום 14/02/2017, ומתוך אתר האינטרנט של בתי הדין.
² מתוך נתוני ביה"ד כפי שהוצגו בדו"ח לסיכום שנת 2017, ומתוך אתר האינטרנט של בתי הדין.